

мови лише елементів іншомовної культури може мати негативні наслідки для тих, хто вивчає іноземну мову – вони можуть стати нецікавими співрозмовниками для потенційних закордонних партнерів по спілкуванню.

Найбільш оптимальною, на нашу думку, концепція іншомовної освіти у світлі діалогу культур розроблена російським методистом Є. І. Пассовим. Досить широко відома його формула: культура через мову і мова через культуру. Розробляючи свою методику іншомовної освіти, вчений повністю відкидає поняття діалогу культур як «ти мені – про свою культуру, а я тобі – про свою». Він уважає, що мета навчання іноземної мови повинна бути націлена не лише на те, щоб навчити розуміти один одного на вербальному рівні (значення слів, фраз, мовленнєвих функцій), але й розуміти те, що за цим стоїть, яке значення це має в контексті міжкультурного спілкування, в контексті діалогу культур. За такого підходу чужа культура в очах іншої культури розкриває себе більш повно і глибше, одне значення розкриває свою глибину, коли зустрічається та взаємодіє з іншим, чужим значенням: між ними починається умовний діалог, який долає замкнутість і однобічність цих значень, цих культур. За таких обставин діалогічної зустрічі двох культур вони не зливаються і не змішуються, кожна із них зберігає свою єдність та відкриту цілісність, ці культури взаємно збагачуються. Саме в такому діалозі культур формуються уміння в пізнанні власної культури, бачення своєї культури крізь призму іншої, утворення певної дистанції між власною культурою і чужою.

Болкарьова О. В.

старший викладач

*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

ВЗАЄМОДІЯ МОВИ І СУСПІЛЬСТВА ЧЕРЕЗ ПОЛІТИЧНУ МЕТАФОРУ

На сьогоднішній день проблема взаємодії мови і суспільства досить добре висвітлена як у зарубіжному, так і у вітчизняному мовознавстві, але деякі аспекти вивчення метафоричності в англomовному та україномовному політичному дискурсі вимагають додаткових спеціальних досліджень. Зокрема, сам феномен політичного дискурсу та, зокрема, політична метафорика як інструмент впливу на реципієнтів.

Метафора активно використовується при побудові картини світу у політичній сфері, причому використовується настільки ефективно, що її присутність, яка стала невід'ємною частиною політичного дискурсу, дозволяє впливати як на свідомість, так і на несвідомі компоненти психіки людини. А. М. Баранов дає таке визначення основної мети політичної метафори: «політична метафора є мовний вплив з метою формування у реципієнта (найчастіше – у суспільства) або позитивної, або

негативної думки про ту чи іншу політичну одиницю (політику, партію, програму, заход)» [1].

Метафора має здатність впливати на процес прийняття рішень. А.М. Баранов й Е. Г. Казакевич указують на властивість метафор – підказувати та наближати до певного рішення та поведінки [1, с. 31].

Найбільш дієвим засобом експресії, чи переконання, у політичному тексті є метафора. На думку О. В. Дітріх, реципієнт не аналізує метафору, отже, це дозволяє впливати не на свідомість, а на несвідомі компоненти його психіки [4]. Л. І. Шадаєва стверджує: включаючись в систему образів, які використовуються для пропаганди певних ідей, метафора починає функціонувати на рівні конструювання символічного простору соціуму, стає матеріалом формування колективних уявлень та ідеологічних доктрин [3, с.145].

Специфіка політичної метафори полягає в тому, що завдяки своїй образності вона виконує прагматичну інтерактивну функцію згладжування найбільш небезпечних політичних висловлювань, що зачіпають суперечливі політичні проблеми, мінімізуючи відповідальність промовця за можливу буквальну інтерпретацію його слів адресатом. Оскільки метафора в політичному дискурсі завжди апелює до фонду загальних знань, вона тим самим створює в партнерів по комунікації спільну платформу, спираючись на яку адресант може успішніше вносити у свідомість адресата незагальноприйняті думки [2]. Вдалі метафори викликають емоції та надовго залишаються в пам'яті людей.

Нові політичні умови призвели до зміни методів комунікативного впливу, в якій політика – це завжди боротьба за владу, і у ній переможцем зазвичай є той, хто краще володіє комунікативною зброєю, хто здатний створити у свідомості адресата необхідну маніпулятору картину світу.

Значне місце у політичній лінгвістиці цього періоду займає французька школа аналізу дискурсу (Ж. Дюбуа, М. Пеше, М. Фуко та ін.).

У цей період поширилися дослідження політичної лексики, теорії і практики політичної аргументації, політичної комунікації в історичній перспективі, політичних метафор та символів. Увагу вчених привертало питання функціонування політичної мови у ситуаціях передвиборної боротьби, парламентських та президентських дебатів, у партійному дискурсі тощо. У процесі дослідження дискурсивної значущості тих чи інших висловлювань, текстів чи корпусів текстів ураховувалося все більше чинників та відшліфовувався науковий апарат політичної лінгвістики.

Таким чином, найважливішим постулатом сучасної політичної лінгвістики виступає дискурсивний підхід до вивчення політичних текстів. Це означає, що кожний конкретний текст розглядається у контексті політичної ситуації, у котрій він створений. У його співвідношенні з іншими текстами, з урахуванням цільових установок, політичних поглядів і особистісних якостей автора, специфіки сприйняття цього тексту різними людьми.

Концептуальна метафора є невід'ємним елементом політичного

дискурсу. Вона робить мову більш експресивною та виразною. Аналіз фактичного матеріалу показує, що словосполучення з метафоричним значенням постійно використовуються у статтях на політичну тематику. Більш того, у термінотворенні метафора зберігає одну зі своїх основних властивостей – принцип мовної економії, винятково важливий у публіцистичному стилі. В Україні сьогодні також помітно зростає інтерес до вивчення політичної комунікації, частіше з'являються лінгвополітологічні дослідження, у яких активно аналізуються зміни мови, пов'язані з бурхливими політичними подіями у суспільстві. Це набуває значення із загостренням в країні політичної боротьби, у якій використовуються різні засоби, стратегії, тактики і прийоми комунікативного впливу на свідомість та поведінку громадян. Інтерес до політичної комунікації спрямовується передусім когнітивно-дискурсивних, комунікативних та лінгвокультурологічних комунікативних аспектів.

Література

1. Баранов А. Н. Политическая аргументация и ценностные структуры общественного сознания / А. Н. Баранов // Язык и социальное познание. – М., 1990, – С. 25–32.
2. Самарина И. В. Прагматический аспект функционирования политической метафоры в политическом дискурсе / И. В. Самарина // Личность, речь и юридическая практика: сборник научных трудов. – Вып. 14. – Ростов-на-Дону : ДЮИ, 2011. – С. 257–264.
3. Шадаева Л. И. Когнитивные и дискурсивные особенности метафоры в аргументативе современного английского языка (на материале текстов речей А. Линкольна): дис. ... канд. фил. наук : 10.02.04 / Шадаева Лада Иннокентьевна. – Иркутск, 2004. – 162 с., с.145
4. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://dt.ua/POLITICS/derzhava_20_chi_derzhavagov.html

Бондаренко В. А.

кандидат юридичних наук,

Львівський державний

університет внутрішніх

справ

КОМУНІКАТИВНИЙ РОЗВИТОК ЯК ВАЖЛИВИЙ ЕЛЕМЕНТ СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Комунікативний розвиток особистості як складний багатоплановий процес соціально зумовлених змін упродовж дорослішання людини тісно взаємопов'язаний зі становленням всіх його психічних процесів, функцій і видів діяльності, насамперед мислення, мовлення, мовленнєво-мисленнєвої діяльності. Водночас цей процес дуже специфічний, що безпосередньо